

Onderwerp

BIM Loket programmateam IA&O: werkzaamheden en deliverables 2021

Aan

Alle belangstellenden

Van

Dik Spekkink, Lex Ransijn, Alexander Worp

Datum

6 december 2021

Kenmerk

BIM Loket programmateam IA&O: werkzaamheden en deliverables 2021

Het programmateam (Inter)nationale Aansluiting & Ontwikkeling (AI&O) werkt in 2021 aan de volgende items en deliverables.

Webinars

Webinar "Cluster IT/(inter)nationale aansluiting & Friends: Update 2020-2021", 27 januari 2021 :

De opname van het webinar is via [deze link](#) beschikbaar op het YouTube kanaal van BIM Loket.

Je: kunt ook direct naar de verschillende onderwerpen:

- [Cluster Internationale Aansluiting](#)
- De kaders: [ISO 19650 en NEN 2660](#) (Dik Spekkink)
 - Relatie DSGO: thema Consistent toepassen (open) standaarden
- [Digitaal Vastgoed RVB](#) / Ontwikkelen Informatiecontracten / ILS programma opdrachtgevers B&U (Hans Elsinga, RVB)
 - Relatie DSGO: thema Asset Management optimaliseren
- [BIM Basis ILS](#) (Lex Ransijn)
 - Relatie DSGO: Consistent toepassen (open) standaarden
- [ILS Configurator](#) (Niels Groot)
 - Relatie DSGO: Asset Management optimaliseren / Consistent toepassen (open) standaarden / Bouwkwaliteit inzichtelijk maken
- [ILS Omgevingsvergunning](#) (Lex Ransijn, Alexander Worp)
 - Relatie DSGO: thema Bouwkwaliteit inzichtelijk maken
- [BIM Basis Infra](#) (Paulus Eckhardt)
 - Relatie DSGO: thema's Consequent toepassen (open) standaarden / Asset management optimaliseren
- ILS [overzicht | ILS eigenaren](#) (Lex Ransijn)
 - Relatie DSGO: thema's Asset management optimaliseren / Consequent toepassen (open) standaarden

- [Model BIM Uitvoeringsplan](#) – BUP 2.0 (Jasper de Mink)
 - Relatie DSGO: thema's Asset management optimaliseren / Consequent toepassen (open) standaarden / Bouwkwiteit inzichtelijk maken
- [BCF kaart](#) (Daan Arts)
 - Relatie DSGO: thema Bouwkwiteit inzichtelijk maken
- [Versnellingsproject DigiProef](#) (Kees Boekel, Engie)
 - Relatie DSGO: thema's Consistent toepassen (open) standaarden / Bouwkwiteit inzichtelijk maken
- digiGO-project [Kennisdeling OTL-ontwikkeling](#) (Henny Stolwijk, Ronald Bergs en Herman Winkels)
 - Relatie DSGO: thema Asset Management optimaliseren
- Projecten [buildingSMART NL](#) (Paul Bos, Root)
 - Relatie DSGO: thema Consequent gebruik (open) standaarden
- [Information Delivery Specification](#) (Cyrille Pennavaire, Heijmans)
 - Relatie DSGO: thema Consequent gebruik (open) standaarden
- [FM project proposal](#) (Fred Kloet) [presentatie overgenomen door Alex]
 - Relatie DSGO: thema Asset Management optimaliseren
- [Vertaling IFC-schema](#) (Lex Ransijn, Alexander Worp)
 - Relatie DSGO: thema Consequent gebruik (open) standaarden
- [Bedrijfsspecifieke OTL](#) Dura Vermeer B&V (Maurice Kenter, Dura Vermeer)
 - Relatie DSGO: Bouwkwiteit inzichtelijk maken / Consistent toepassen van (open) standaarden.

Webinar "CEN/TC 442 "BIM", 17 maart 2021

Webinar waarin een overzicht is gegeven van normalisatie-activiteiten op Europees niveau in het kader van de Europese normcommissie CEN/TC 442 "Building Information Modelling". De focus lag op de ontwikkeling van normen en praktijkrichtlijnen die gaan over onderwerpen waarmee we ook in Nederland druk bezig zijn: informatiemanagement in de gedigitaliseerde levenscyclus van bouwwerken, koppeling van informatiemanagement en asset management via Informatieleveringsspecificaties, enzovoort. Trekkers van enkele relevante "Taskgroups" van de CEN/TC 442 zijn uitgenodigd om hun werk toe te lichten.

Opname van het webinar is [via deze link](#) beschikbaar op het YouTube kanaal van BIM Loket:

Je kunt ook direct naar opnamen van de verschillende bijdragen:

- [Levels of Information Need](#) – Marzia Bolpagni & Alex Worp
 - Relatie DSGO: thema Bouwkwiteit inzichtelijk maken
- LOIN [Nederlandse inbreng](#) in dit onderwerp (alexander Worp)
 - Download hier de pdf van dit stuk
- [LOIN Experiment](#) Pieters ILS en ILS Kalkzandsteen (Lex Ransijn)
 - Relatie DSGO: thema Bouwkwiteit inzichtelijk maken / Consistent toepassen (open) standaarden
- [Task Groups Common Data Environment](#) – Volker Krieger (Duitsland)

- Relatie DSGO: algemeen van belang voor delen van data.
- [Guidance Exchange Information Requirements \(EIR\) & BIM Execution Plan \(BEP\)](#) – Dik Spekkink (NL)
 - Relatie DSGO: Bouwkwiteit inzichtelijk maken / Asset Management optimaliseren
- EN ISO 29481-1, -2 en -3 [Information Delivery Manual](#) – Ruben Blair (NL)
 - Relatie DSGO: thema's Transacties / Ketens in beeld
- [Product Data Templates](#) – Espen Schulze (Noorwegen)
 - Relatie DSGO: Bouwkwiteit inzichtelijk maken / Transacties
- [Semantic Modelling & Linking standard](#) – Michel Böhms (NL)
 - Relatie DSGO: richtinggevende ontwikkeling voor convergentie van standaarden / Consistent gebruik van (open) standaarden

Presentatie "Op weg naar harmonisatie van ILS'en in Nederland"

BIM Praktijkdag, Jaarbeurs Utrecht, 20 mei 2021 (Dik Spekkink en Lex Ransijn).

Klik [hier](#) voor de presentatie

- Relatie DSGO: thema's Bouwkwiteit inzichtelijk maken / Consistent toepassen (open) standaarden

Webinar Common Data Environments (CDE), 28 juni 2021

Webinar in samenwerking met de BouwDelta groep, waarin mensen uit de praktijk hun kennis en ervaring met CDE's delen met de deelnemers.

Opname van het webinar is [via deze link](#) beschikbaar op het YouTube kanaal van BIM Loket.

- Relatie DSGO: van algemeen belang voor het delen van data.

Je kunt ook direct doorklikken naar de individuele bijdragen:

- Lex Ransijn: [Intro + Intro ISO19650 concepten](#). Download [hier](#) de sheets van Lex.
- Elisabeth Klören: over [VISI](#). Download [hier](#) de sheets van Elisabeth
- Mark Moerman: [CDE ervaringen uit de praktijk](#). Download [hier](#) de sheets van Mark
- Erik Lanters: [CDE in de praktijk bij RHDHV](#). Download [hier](#) de sheets van Erik.
- Lex Ransijn: [twee actuele projecten met CDE Dalux](#). Download [hier](#) de bijbehorende sheets
- Roy van der Velden: [Online Gebouw Dossier BIMlink](#). Download [hier](#) Roy's sheets.
- [Napraten](#) / inzichten onderling uitwisselen, wat vonden de sprekers van elkaars verhaal. Komt er een kenniskaart?
- [Overzicht chat vragen](#)

BOG Werkgroep BIM B&U

De BOG Werkgroep BIM B&U zag naar aanleiding van het BIM Locket rapport "ILS'en in Nederland" uit 2019 mogelijkheden om het eigen ontwikkelingsproces (toepassing van BIM bij semi-overheidsopdrachtgevers) meer richting te geven. In samenwerking met het programmateam IA&O ontwikkelde de werkgroep het document "Visie harmonisatie ILS'en Opdrachtgevers B&U". Enkele belangrijke punten uit dit visiedocument:

- De Werkgroep BIM-B&U start een programma met als doel te komen tot een eenduidige Nederlandse, met marktpartijen afgestemde ILS-methodiek. BIM Locket, in casu het programmateam IA&O, faciliteert de opzet en uitvoering van dit programma;
- Volgens de NEN-EN-ISO 19650-serie start het proces van informatiemanagement in de levenscyclus van een gebouw (asset) met het bepalen van de informatiebehoefte vanuit het assetmanagement ("Assessment of asset performance"). Het gehele proces staat primair in het teken van het adequaat voorzien in de informatiebehoeften van de opdrachtgever/eigenaar in volledige levenscyclus van een bouwwerk. Daarmee vormt de NEN-EN-ISO 19650 (inclusief de centrale rol die de ILS speelt in het informatiemanagement) een logische basis voor het integrale BIM-beleid van opdrachtgeversorganisaties.
- Het programma gaat uit van BIM in de betekenis van Bouwwerk Informatie Management.
- Omwille van het draagvlak, maar vooral ook om gebruik te kunnen maken van alle gebundelde, multidisciplinaire BIM-kennis, willen we zo goed mogelijk afstemmen met de belangrijkste initiatieven uit de kringen van architecten, bouwbedrijven en toeleveranciers.

Al snel bleek dat vrijwel alle betrokken opdrachtgeversorganisaties kampen met hetzelfde probleem: het is om verschillende redenen heel lastig om een goed beeld te krijgen van de informatie die nodig is voor goed asset management. De informatie is vaak zeer versnipperd en wordt veelal – in uiteenlopende systemen - beheerd door opdrachtnemers met wie de opdrachtgevers meerjarige beheers- en onderhoudscontracten hebben gesloten. Tegelijkertijd proberen de opdrachtgeversorganisaties meer grip te krijgen op de assetinformatie die essentieel is voor hen als gebouw-eigenaren. Dat is niet alleen van belang voor efficiënt asset management, maar ook om de wettelijke verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden als gebouw-eigenaren te kunnen beheersen. Iedere organisatie binnen de werkgroep doet dit op een eigen wijze, met eigen invalshoeken en de inzet van eigen specifieke (digitale) hulpmiddelen.

Dit constaterende, besloot de werkgroep in 2021 om het programma in eerste instantie voort te zetten met elkaar te vertellen hoe zij het informatiemanagement in de beheerfase van assets (en in projecten) aanpakken, wat daarin goed en minder goed gaat, welke initiatieven ze ondernemen om het informatiemanagement te verbeteren, enzovoort. In tweede instantie kan dan worden geanalyseerd welke rode draden zijn te ontdekken en wat gezamenlijke vervolgstappen zouden kunnen zijn. Het creëren van intern draagvlak voor dergelijke vervolgstappen bij de betrokken organisaties zal heel belangrijk zijn voor het succes van het programma.

In 2021 hebben de volgende organisaties hun verhalen over het informatiemanagement in de beheerfase gepresenteerd:

- Rijksvastgoedbedrijf: BIM-GIS pilots (Hans Elsinga, Marc van Leusen);
- Woningcorporatie Vestia (Jan Fock);
- Universitair Medisch Centrum Groningen (Jack Visser).

Opnamen/presentaties zijn beschikbaar voor de leden van de BOG Werkgroep BIM B&U via Anne-Beth Broeders, die het secretariaat voor de werkgroep verzorgt.

In de werkgroepvergadering van 15 april 2021 heeft Steen Sunesen van Statsbygg (de Noorse zusterorganisatie van Rijksvastgoedbedrijf) – op uitnodiging van Dik Spekkink - een presentatie verzorgd over de wijze waarop Statsbygg het informatiemanagement conform NEN-EN-ISO 19650 implementeert in projecten en welke ondersteunende software ze daarbij gebruikt. De presentatie is beschikbaar via onder andere de website van BIM Loket: (nader in te vullen).

Participatie in Europese normalisatie op het gebied van BIM

De CEN/TC 442 "Building Information Modelling" is de Europese normcommissie die normen (*EN standards*) en praktijkrichtlijnen (*TS: Technical Specifications*) ontwikkelt. BIM Loket participeert actief en enkele werk- en taakgroepen van de normcommissie. De meeste activiteiten waarin BIM Loket participeert, hebben betrekking op (het ondersteunen van de implementatie van) de NEN-EN-ISO 19650-serie: dé internationale standaard voor informatiemanagement in de gedigitaliseerde levenscyclus van bouwwerken.

- Dik Spekkink participeerde in een taakgroep die de NPR-CEN/TS 17654 ["Guideline for the implementation of Exchange Information Requirements \(EIR\) and BIM Execution Plans on European level base on EN-ISO 19650-1 and -2"](#).

Beide in de titel genoemde documenten (EIR, ofwel Informatieleveringsspecificatie/ILS en BEP, ofwel BIM Uitvoeringsplan) spelen een sleutelrol in het maken van contractuele afspraken tussen opdrachtgever en opdrachtnemer over informatieleveringen, ter ondersteuning van besluitvorming in projecten en ten behoeve van het asset management na oplevering. De NPR-CEN/TS 17654 wordt daarom ingebracht in het programma harmonisatie ILS'en en bij de updrade van het Nationaal Model BIIM Uitvoeringsplan, dat in beheer is bij BIM Loket.

- Alexander Worp participeert in de taakgroep die normen ontwikkelt voor (het bepalen van) *Levels of Information Need* (LOIN). In 2020 verscheen de [NEN-EN 17412-1 "Level of Information Need – Part 1: Concepts and principles"](#). Ook deze norm wordt ingebracht in het programma harmonisatie ILS'en. In een experiment dat het programmateam IA&O heeft uitgevoerd in samenwerking met enkele "ILS-eigenaren" (Pieters Bouwtechniek en Calduran namens de kalkzandsteenindustrie), is gebleken dat de concepten en principes uit de 17412-1 een prima leidraad kunnen vormen voor de harmonisatie van de tientallen model

ILS'en die verschillende organisaties inmiddels hebben ontwikkeld en/of gepubliceerd. Inmiddels werkt de betreffende taakgroep van de CEN/TC 442 aan deel 2 van de norm, waarin de concepten en principes van deel 1 verder praktisch worden uitgewerkt in instrumentarium.

Internationaal netwerk BIM basis ILS

Lex Ransijn is namens de BIM basis ILS bezig de vertalingen van de BIM basis ILS v2 naar alle 17 talen te regelen. Eind november is in ieder geval de Engelstalige versie van de BIM Basis ILS, inclusief de volledige de toelichting op de website beschikbaar. De kans bestaat dat we eind 2022 van nog veel meer talen de sites in de lucht hebben. In ieder geval zal eind van het jaar de infographic van de BIM Basis ILS in meerdere talen beschikbaar zijn. .

Harmonisatie ILS'en in Nederland

Het programmteam participeert actief in de beheer- en expertcommissies voor de (door)ontwikkeling en het beheer van ILS-gerelateerde richtlijnen, zoals:

- de BIM Basis ILS (versie 2.0 in 2021 gepubliceerd);
- de ILS Ontwerp & Engineering (in 2021 bij BIM Locket in beheer genomen);
- BIM Basis Infra (in 2021 bij BIM Locket in beheer genomen);
- Voorbereiding/ontwikkeling ILS Configurator;
- Update modellen BIM Protocol en BIM Uitvoeringsplan (2021, respectievelijk 2022);
- Al eerder genoemd: het experiment voor harmonisatie van ILS'en op basis van de principes van NEN-EN 17412-1: LOIN.

Op deze wijze zorgt het programmteam direct en indirect voor sturing en coördinatie van deelprogramma's aan de zijde van opdrachtgevers en opdrachtnemers. Daarnaast zijn er diverse initiatieven waarbij het Programmteam IA&O direct of indirect is betrokken en die van invloed zijn op de wijze waarop in projecten informatie zal worden uitgevraagd. Enkele voorbeelden:

- Vertaling IFC → buildingSMART Benelux (bSB) is voornemens dit als versnellingsproject in te dienen bij het Digiteam;
- Mapping van de NLSfB-classificatie en het IFC-schema-IFC: project dat wordt uitgevoerd onder auspiciën van de Beheercommissie NL/SfB (BIM Locket);
- Publicatie van best practices van BIM-toepassingen in Nederland via de Use Case Management tool van buildingSMART International (bSI): gezamenlijke actie van BIM Locket en bSB onder auspiciën van de Beheercommissie Model Informatieprotocol en BIM Uitvoeringsplan);
- Update van de Standaardtaakbeschrijving (STB) van BNA en NLingenieurs: deze STB, die veel wordt gebruikt voor het specificeren van opdrachten aan architecten-, advies- en ingenieursbureaus, wordt geheel aangepast aan digitaal (samen)werken

- Gegevensbehoefteplanning van de installatiesector: kennis die Mark van Enckevort wil inbrengen in onder meer de STB-update en projecten van ISSO en Techniek NL.
- ILS Omgevingsvergunning: zie plannen voor 2022;
- Eventuele samenwerking met het Belgische BIM cluster (zie <https://www.bimportal.be/nl/>): zij staan in de BIM-ontwikkeling ongeveer op hetzelfde punt als wij en willen samenwerken.

Plannen voor 2022

Het programmateam IA&O stelt voor de activiteiten in 2022 te concentreren op twee strategische ontwikkelingen, die naar onze mening een boost kunnen geven aan het programma "Harmonisatie ILS'en Opdrachtgevers B&U" in het bijzonder en daarmee ook de digitalisering in de bouwsector als geheel:

- (Eerste stappen in) de **ontwikkeling van een Object Type Library (OTL) voor gebouwen**. Een OTL is een systematische beschrijving van een bouwwerk en zijn relevante onderdelen en de eigenschappen/kenmerken die je van dat bouwwerk en die onderdelen wilt kennen. Een OTL kan worden ontwikkeld van globaal naar heel gedetailleerd. De regels voor de modellering zijn in 2021 vastgelegd in de NEN 2660-1 en -2: "Regels voor semantisch modelleren van informatie in de gebouwde omgeving" (Dik Spekkink is voorzitter van de betreffende NEN normcommissie, de NC 351225).
Wat ons voor ogen staat is een in eerste instantie simpele OTL, als "*placeholder*" van gewenste informatie over een gebouw waar we het allemaal over eens zijn. Een mogelijkheid is om de inhoud van het "Consumentendossier", zoals beschreven in de nieuwe, gratis te downloaden [NPR 8092](#) is beschreven, als uitgangspunt en als basis voor de eerste vulling van de OTL te nemen. Als we kunnen afspreken dat voor ieder gebouw minimaal die informatie wordt geleverd – liefst in de vorm van data – dan is dat al een mooi begin. Wanneer opdrachtgevers afspreken om deze informatie altijd en op dezelfde manier uit te vragen, kunnen marktpartijen hun informatieleveringsproces gaan standaardiseren. De OTL kan vervolgens naar behoefte verder worden ontwikkeld en/of gevuld, enentueel gedifferentieerd naar verschillende gebouwtypen (kantoorgebouwen, gebouwen voor gezondheidszorg, scholen, enzovoort).
- **Ontwikkeling ILS Omgevingsvergunning**. Enkele jaren geleden is onder de vlag van de VNG met een groep praktijkexperts en TNO een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor een ILS voor het indienen van aanvragen voor een omgevingsvergunning. De centrale vraag was: "Wat moeten we toevoegen aan de BIM Basis ILS om IFC-modellen te verkrijgen die (voor een belangrijk deel) automatisch kunnen worden getoetst aan de bepalingen van het Bouwbesluit?". De uitkomst was dat het haalbaar is om zo'n ILS te ontwikkelen.

VNG heeft het onderwerp vervolgens ondergebracht bij het programma Totaal

Driemensionaal (T3D), waarin de drie grote steden en VNG samenwerken. Inmiddels is duidelijk dat T3D niet aan dit onderwerp gaat toekomen. Voorstel is daarom het weer op te pakken in het kader van de harmonisatie van ILS'en. Wij menen dat dit een strategisch project is, omdat:

- zowel opdrachtgevers en opdrachtnemers als het bevoegd gezag groot belang hebben bij eenduidige afspraken over de vorm en inhoud van de data die straks digitaal moeten worden ingediend, in eerste instantie voor de omgevingsvergunning voor het bouwen en in tweede instantie voor het Dossier Bevoegd Gezag;
- dit een stimulans zal betekenen voor de keuze en verdere implementatie van toe te passen open standaarden;
- er een basis wordt gecreëerd voor een wettelijk mandaat voor de toepassing van deze standaarden.